

vil faa, er, at den vil komme til at udbetale det 20-dobbelte — eller lad os sige det 19-dobbelte, naar vi tage Hensyn til Obligationernes Pris — af Nettoudbyttet af Tienden til Tiendejerne. Hvor stort dette Beløb er, er det ikke muligt for mig at afgøre, fordi jeg ikke kender de paa Tienden liggende Byrder, og jeg tror næppe noget Menneske kan have nogen virkelig Mening om de Byrders Størrelse, inden der har fundet Takstation Sted. Men imidlertid ere de ikke ubetydelige, navnlig for Kirketiendernes Bedkommende. Hvor meget Staten vil komme til at udbetale, kan jeg ikke sige; men jeg ved, at i 1872 bleve samtlige Tiender anslaaede til Værdi efter sidste 10 Aars Kapitalstatist saaledes: Kongetiende 2,052,000 Kr., Kirketiende 2,241,000 og 2,450,000. Imidlertid bliver det meget langt fra det 20-dobbelte af disse Beløb, Staten kommer til at udbetale. For det første maa man se bort fra Præstetienden, da den ikke skal udbetales, men den maa dertilmod simpelthen indbetales i Statskassen; den ejes jo af det offentlige. Dernæst maa man huske paa, at en stor Del af Tienden ejes af private. Jeg skal saaledes nævne, at i 1872 ejede Yderne selv Kongetiende til Beløb 64,398 Tdr. Hartkorn, og Kirketiende til Beløb 87,377 Tdr. Hartkorn. Man kan nok forudsætte, at disse Summer ikke ere blevne mindre nu. Det vil jo meget reducere den Kapitaludbetaling, som skal finde Sted; men i øvrigt vil den jo ikke blive saa helt lille. Endelig faar Staten ogsaa Udgifter efter det foreliggende Forslag til Kommissioner og Overkommissioner; det skal jeg ikke opholde mig videre ved; det vil i alt Fald ikke andrage store Beløb. — Men Statskassen faar ogsaa Indtægter. For det første faar den jo Tiendens Beløb efter den fastsatte Takst indbetalt i 25 Aar, og dernæst faar den jo det 15-dobbelte af de Ydere, som selv ere Gjere. Disse ere Indtægterne for Statskassen efter Lovforslaget. Endelig kommer jeg til den Maade, hvorpaa Statskassen efter Forslaget skal skaffe sig Penge til den konstante Udbetaling til Tiendejerne. Det er foreslaaet her ligesom i 1872 — haade af de Medlemmer, der indbragte Lovforslaget ved privat Initiativ og ogsaa af Folketinget — at Statskassen eller rettere sagt Finansministeren faar Ret til at udstede Obligationer. Det er ikke ganske det samme som den Slags Statslaan, som vi have talt om i de senere Aar. Paa ingen Maade. Der er for det første den Forskel, at medens man jo forrige Aar og for har talt om Statslaan til ordinære Udgifter endogsaa, eller til Udgifter, som meget vel kunde dækkes af den til-

stedeværende Beholdning, er det her Tilfældet, at disse Udgifter faktisk ikke kunne dækkes paa nogen anden Maade. Saa store Kapitaler har man ikke til Raadighed og kan ikke faa dem paa nogen anden Maade, saa man er nødt til at gaa den Vej. Men dernæst vil Staten ifølge Forslaget komme til at afbetale paa denne Gæld temmelig betydeligt, ikke alene Renter af Gælden, men alt hvad der flyder ind i Statskassen aarligt ifølge denne Lov, saaledes baade Beløbet for Præste-, Konge- og Kirketiende, og den 15-dobbelte Ydelse maa affrives paa Statslaanet, som her foreslaaet, saa dette Laan vil temmelig hurtigt blive betalt ad den Vej, men de Herrer ville ogsaa kunne sige, at det er for meget, der forlanges afbetalt, og muligvis er det det, men over for det nuværende Regimente har jeg ikke turdet foreslaa noget andet.

Jeg tror nu at have omtalt de væsentligste af de Hovedbestemmelser, som findes i Lovforslaget. Tilbage staar nu blot at omtale nogle af de Motiver, der have ligget til Grund for, at Lovforslaget er fremkommet. Der er da blevet sagt — eller i alt Fald er det blevet skrevet — at dette Lovforslag er fremkommet for at spænde Ben. Først er det blevet sagt, at det var for at spænde Ben for Agraforeningen, men det er det paa ingen Maade. Heller ikke er det fremkommet for at spænde Ben for noget Parti — paa ingen Maade. Lovforslaget er fremkommet og fremsat alene af den Grund, at jeg havde lyst til at give et Bidrag til at faa det gamle Spørgsmaal løst om Hartkornets Ligebestatning her i Landet, og derfor beder jeg ogsaa det høje Ting og hvert enkelt Medlem om at tage det paa den Maade, og arbejde hen til, at vi mulig kunde faa dette Spørgsmaal løst. Nu maa jeg sige, at saaledes som det er gaaet med Forslaget hidtil, vækker det ikke store Forhaabninger; thi Forslaget forelagdes her den 9de Oktober d. A. og kommer nu først til Behandling den 25de November, og dernæst har jeg ikke for været Vidne til, at for et Lovforslag kom til første Behandling, stod en af Ordførerne for et andet Parti i Salen op og angreb det paa sin Vis. Det spaar ikke meget godt for dette Forslags Skæbne; men jeg vil sige, at det gør heller ikke saa meget, om et saadant Forslag gaar under, naar vi blot kommer til endelig at faa Spørgsmaalet løst paa en tilfredsstillende Maade, det store Spørgsmaal om Hartkornets Ligebestatning her i Landet; thi som jeg tillod mig at sige, da jeg indbragte Forslaget, staar Tienden som en Ruin mellem vore Skatter, som et Minde